

! ACHTERGRONDEN

In Stijl op de Nijl

Een culturele zeiltocht per Dahabiya

Al eeuwen geleden reisden aristocraten, archeologen en avonturiers graag door Egypte, een bestemming met een onweerstaanbare aantrekkingskracht. Reizen over land was vrijwel onmogelijk, maar de Nijl fungeerde uitstekend als transportader. Een vaartocht per elegante dahabiya bood een gewilde wijze van vervoer en ontspanning. Kalm voortglidend over het water, genietend van een ongeëvenaard uitzicht, en met af en toe een bezoek aan legendarische tempels. Sinds kort is het opnieuw mogelijk. Kom aan boord, reis mee en relax!

TEKST LILIAN GOOSSENS FOTOGRAFIE DJED REIZEN, JACQUES SPLINT, FRANS VAN DUPPEN

Een aangename bries is al voldoende om de twee karakteristieke zeilen te laten bollen en het zeilschip zacht over het water te laten glijden. Het riet langs de oevers verbergt vogels die zich wel laten horen, maar niet laten zien. Verderop spelen kinderen, doen vrouwen uit een dorpje de was. Ezels balken, onwillig om hun last snel naar huis te vervoeren. Het ongehaaste plattelandleven trekt voorbij, terwijl aan de horizon de overblijfselen van beroemde tempels lonken. Zo ervoeren negentiende eeuwse reizigers het ongehaaste leven als zij aan boord van een rivierzeilschip de Nijl op- of afvaardden. En met de juiste keuze qua schip is er eigenlijk niets veranderd.

Avontuurlijke reizigers, schrijvers en edellieden met een onbedwingbare reiskoorts verruilden het koude Europa graag om zich enkele maanden te laven aan een warm klimaat, legendarische bouwwerken en verbluffende kunstschaten. De Egyptische haven Boulak bij Cairo fungeerde als uitvalsbasis waar een Nijlschip met een betrouwbare bemanning gehuurd kon worden om in zo'n acht weken naar het eerste cataract bij Aswan te zeilen. Een enkeling koos er zelfs voor om zijn eigen schip aan te schaffen, zoals de Nederlander Jan Herman Insinger (1854-1918), een fervent reiziger, fotograaf en kunsthandelaar die op zijn dahabiya *De Meermin* jarenlang

door Egypte zwierf. Enthousiaste reisverslagen opgeleukt met fraaie prenten en nieuwe ontdekkingen zorgden voor een aanzwellende stroom nieuwsgierigen die allemaal met eigen ogen piramides, tempels en koningsgraven wilden aanschouwen. De schepen werden steeds luxer en evalueerden naar elegante houten passagiersschepen, fraai gedecoreerd en voorzien van alle comfort. Niet iedereen kon zich echter zo'n lange en vooral prijzige trip permitteren. In de tweede helft van de negentiende eeuw brachten stoomboten uitkomst en werden de dahabiya's naar de achtergrond verdrongen. En hoewel een select gezelschap begin twintigste eeuw nog kon genieten van een ultieme zeilervaring op de Nijl, waren de bijzondere zeilschepen gedoemd om te verdwijnen. Grote moderne cruiseschepen namen langzamerhand hun plaats in. Tegenwoordig zijn er ruim driehonderd van deze drijvende hotels die op het meest geliefde traject tussen Luxor en Aswan heen en weer pendelen.

De magische ervaring van de Nijl

Wie tegenwoordig een tocht over de legendarische Nijl wil maken vaart meestal tussen Luxor of Esna en Aswan, de aantrekkelijke plaats op de grens van water en woestijn. Langs dit deel van de rivier is de grootste concentratie van goed

De bemanning van dahabiya *The Orient* met op de voorgrond de schipper, *raïs* Nubi

Het dek is net als de salon een centrale plaats op een dahabiya

Een rietsnijder met z'n bootje onderweg naar huis

bewaard gebleven of (deels) gerestaureerde monumenten te vinden, waaronder de beroemde tempels van Edfu en Kom-Ombo. Hemelsbreed is de afstand tussen Luxor en Aswan niet groot; per auto te overbruggen in nog geen drie uur. Een cruiseschip zou het traject in een dag kunnen afleggen, maar trekt er inclusief excursies een week voor uit. Dat betekent dat je in feite van weinig vaarmomenten kunt genieten, maar het schip meer gebruikt als een groot drijvend hotel met entertainment faciliteiten.

Hoe anders is een culturele zeiltocht op een dahabiya. De in koloniale stijl gebouwde rivierzeilschepen van nét geen veertig meter lang bieden de romantiek van weleer, een exclusieve en ontspannen manier van reizen, en de magische ervaring van de Nijl. Geen anonimiteit binnen een grote club internationale reizigers, maar een genoeglijke ervaring binnen een klein groepje gelijkgestemde zielen. Met vijf of zes hutten aan boord varen er maximaal zo'n tien of twaalf personen mee. Ideaal voor een speciale gelegenheid, een kleine familiereünie, een vriendentrip of een andere welverdiende verwennerij. Terwijl de wind aan hun lange djellaba's plukt, zorgen de *raïs* (schipper) en zijn bemanning dat het hun gasten aan niets ontbreekt. De maaltijden worden met zorg vers aan boord bereid en opgediend aan dek, of ... op een mooie plaats aan de Nijloever. Verwacht 's avonds geen spetterende disco, maar luister naar een overweldigend krekelconcert of het ruisen van de wind door de palmbomen. Misschien een keer afgewisseld met een klein optreden van lokale muzikanten onder

een flonkerende sterrenhemel of anders rest er slechts een aangenaam mijmeren over de voorbij gegleden dag.

Wind en stroming

Een Nijltocht per dahabiya is een reis voor wie het beste van alles wil. Natuurlijk worden net als bij een reguliere Nijlcruise alle bekende hoogtepunten aan de oever van de rivier bezocht. De schitterend bewaard gebleven tempel van Horus (de valkgod) in Edfu bijvoorbeeld, tot zo'n honderdvijftig jaar geleden bedolven onder miljoenen zandkorrels. De wanden van het binnenste deel van de tempel zijn volledig bedekt met teksten, waardoor het in feite een in steen gegraveerde bibliotheek is. Of de legendarische dubbeltempel van Sobek - de god met de krokodillenkop - en Haroeris in Kom-Ombo. Maar de relatief kleine, en goed wendbare rivierzeilschepen komen ook bij minder bekende monumenten, eilandjes in de rivier en dorpjes aan de oever waar de grote cruiseschepen nooit kunnen komen of afmeren. Iedere Nijlzeiler heeft z'n eigen aanlegplaatsen, mooi en rustig gelegen, ver weg van de massa. En omdat er in totaal niet meer dan twintig à 25 dahabiya's zijn, blijft exclusiviteit gewaarborgd. Niets heerlijker dan 's avonds onder de sterren dineren bij een kampvuur en 's ochtends de eerste vogels in de rietkraag te horen ontwaken. Terwijl het dagelijks leven op de oevers op gang komt en de eerste vissers al zijn uitgevaren, bollen de zeilen en stroomt het water alweer langs de boeg. Tenminste... als er voldoende wind is. De boten hebben geen motor en zijn volkomen afhankelijk

van wind en stroming. Gelukkig hoort bij iedere echte dahabiya een kleine sleepboot die bij het ontbreken van voldoende natuurkrachten te hulp komt. Zo kan die mooie tempel toch nog op het beste moment van de dag bezocht worden, of de geplande wandeling door zo'n klein dorpje nog in het gouden namiddaglicht plaatsvinden. Vanwege de windrichting kan stroomopwaarts richting Aswan meer gezeild worden dan stroomafwaarts richting Esna. Zelfs oude hiërogliefen verwijzen hier al naar; een zeil betekende reizen in zuidelijke richting (= stroomopwaarts), een bootje met een roeispaan verwees naar het noorden (= stroomafwaarts). En hoewel de tocht vanuit Esna naar Aswan een dag langer duurt dan andersom, worden op beide tochten dezelfde plaatsen bezocht.

Tussen Esna en Aswan

Het half beschaduwde zonnedeck van de dahabiya is de perfecte plaats om lui vanuit een houten dekstoel het landschap aan je voorbij te zien glijden. Als echter in de verte ruïnes aan de horizon opduiken bekruipt je een onbedwingbare nieuwsgierigheid naar de meesterwerken uit het verleden die de tijdsprong naar het nu overleefd hebben. Het is onvoorstelbaar om te lopen waar een farao ooit ging, waar priesters hun goden gunsten afsmeekten, of edelen hun laatste rustplaats vonden. De kleine Nijlschepen brengen hun gasten niet alleen naar de bekende hoogtepunten, maar ook naar bijzondere plaatsen waar weinig bezoekers komen. Zoals El-Kab, de

antieke stad Necheb met tempels en rotsgraven uit het Oude Rijk. Gebel es-Silsila is zo'n ander juweeltje dat de grote Nijlcruisers niet kunnen bereiken. Hier heeft de Nijl op z'n tocht naar de Middellandse Zee zich geduldig een relatief nauwe doorgang door het zachte zandsteen geslepen, daarmee een kloof gecreëerd die de basis werd voor de cultus van de Nijlgod Hapi. De kliffen aan beide zijden van de Nijl werden gebruikt om jaarlijks offers in het stijgende water te gooien. Net zo belangrijk waren de oude steengroeven met hun monumenten waar in hoogtijdagen tienduizenden arbeiders steen hakten om de farao's van hun geliefde bouw materiaal te voorzien.

Hapi was ook in Aswan erg geliefd. De gulle Nijlgod werd vereenzelvigd met de overstromingen die het land langs de rivier vruchtbaar maakte. Men geloofde dat hij in een grot tussen één van de eilandjes woonde en daarvandaan het Nijlwater het land instuurde. Aswan zelf was en is een belangrijke plaats op de rechteroever van de Nijl. Gelegen aan het mooiste deel van de rivier wordt deze zuidelijkste stad van Egypte ook wel de parel van Nubië genoemd. Voorheen een kruispunt langs handelsroutes tussen Egypte en 'donker' Afrika en een uitvalsbasis voor expedities naar Nubië en Soedan. Tegenwoordig een geliefd begin- of eindpunt voor reizigers die al varende de schatten van een oeroude beschaving willen bewonderen. ■

PRAKTISCHE INFO

Ligging en bereikbaarheid

Voor een Nijltocht per dahabiya vertrek je vanuit Luxor (transfer per airconditioned minibusje naar Esna) of Aswan. Beide zijn met overstapverbindingen via Cairo per Egypt Air (www.egyptair.com) bereikbaar.

Beste reistijd en weer

Djed's dahabiya's de *Oriënt* en de *Zekrayaat* vertrekken het gehele jaar wekelijks op zaterdag en maandag vanuit Esna, en op woensdag en vrijdag vanuit Aswan. De Egyptische zomer met temperaturen tot wel 45 graden Celsius is op het water nog wel aangenaam, maar houdt er rekening mee dat het rond de historische monumenten dan erg heet is. De periode van september tot en met mei is het plezierigst voor een ontspannen (zeil)tocht.

Valuta

De plaatselijke valuta is het Egyptische Pond. Eén EGP is ongeveer €0,13, ofwel €1,- is 7,5 Egyptisch Pond. Euro's en travelcheques kunnen bij banken ingewisseld worden; in de toeristische plaatsen is pin-

nen met een daarvoor geldige bankpas mogelijk. Alle gangbare creditcards worden geaccepteerd in hotels, grotere winkels en de betere restaurants.

Reisdocumenten

Voor een bezoek aan Egypte is een visum noodzakelijk, waarbij het paspoort na vertrek uit Egypte nog minimaal zes maanden geldig dient te zijn. Het kan bij aankomst op de luchthaven verkregen worden.

Gezondheid

Er zijn geen verplichte inentingen nodig, maar vaccinaties tegen tyfus, hepatitis, en DTP worden aanbevolen. Neem contact op met de GGD of een vaccinatiecentrum voor de laatste adviezen of check de richtlijnen op www.lcr.nl of www.gezondopreis.nl. Om darmklachten te voorkomen is het aan te raden voldoende voorzorgsmaatregelen te nemen tegen hitte en felle zon, en niet te veel koude dranken te gebruiken. Denk aan een goede bescherming tegen zonnebrand.

Accommodatie aan boord

De beide dahabiya's die Djed Reizen in de vaart heeft, de *Oriënt* en de *Zekrayaat*, zijn luxe rivierzeilschepen met ieder vier hutten en twee (op de *Oriënt* één) suites. Allen zeer stijlvol ingericht, voorzien van airconditioning en eigen badkamer, en geschikt voor maximaal twee personen.

De vaarroute

De dahabiya's varen heen en weer tussen Esna en Aswan. Vanuit Esna starten de arrangementen van vier nachten / vijf dagen, aanbevolen voor de reizigers die zoveel mogelijk zeilmomenten willen ervaren. Vanuit Aswan duurt de tocht drie nachten / vier dagen omdat er minder gunstige wind is, dus minder zeiluren en meer momenten dat de boot gesleept wordt. Tijdens beide tochten worden dezelfde plaatsen aangedaan.

Meer informatie

Djed Reizen is een reisorganisatie die kleinschalige en individuele reizen naar Egypte organiseert. De dahabiya's de *Oriënt* en de *Zekrayaat* varen wekelijks. Omdat de schepen eigendom zijn, kunnen deze in overleg ook voor een klein gezelschap afgehuurd worden met een aangepaste tijdsduur. De brochure van Djed Reizen is telefonisch en via internet te bestellen., tel: (070) 381 55 33, info@djedreizen.nl, www.djedreizen.nl

